

แนวทางการกำหนดกลยุทธ์สมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทย

Strategy Guidelines for Enhancing the Competency of Carving Artisans in Thailand

ศักรินทร์ หงส์รัตนาวรกิจ*

Sakarin Hongrattanavorakit

จอมขวัญ สุวรรณรักษ์

Jomkhwun Suwannarak

ณนันท แดงสังวาลย์

Nanoln Dangsungwal

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

Faculty of Home Economics Technology,

Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

*sakkarin.ho@rmutp.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการกำหนดกลยุทธ์สมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายที่ใช้คือผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 คน ใช้แนวคำถามการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ SWOT และนำเทคนิค TOWS Matrix มาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์สมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทย

ผลการศึกษาพบว่า ด้านจุดแข็ง ช่างแกะสลักมีความรู้ในการเลือกใช้ การประยุกต์ใช้ ความเชี่ยวชาญในการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ วัสดุดิบ และมีเทคนิคการแกะสลัก การสร้างสรรค์ลวดลายเพื่อการรับประทาน และการตกแต่งในโอกาสต่าง ๆ การสร้างผลงานที่มีอัตลักษณ์เป็นที่ยอมรับได้รับค่าตอบแทนสูง จุดอ่อนต้องใช้เวลาในการฝึกฝนตนเองเพื่อให้เกิดความชำนาญ และในการพัฒนาลวดลายขั้นสูงจึงต้องมีความอดทนในการทำงาน นอกจากนี้ต้องมีความรู้ในด้านงานอื่น ๆ โอกาสการสนับสนุนจากภาครัฐ เอกชน มีการจัดการเรียนการสอนในระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มีเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้งานแกะสลักการพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรช่วยให้วัสดุดิบมีคุณภาพ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยในการออกแบบลวดลาย และช่างแกะสลักเลือกประกอบอาชีพได้หลากหลายมากขึ้น อุปสรรค ไม่มีการกำหนดมาตรฐานอาชีพช่างแกะสลักจากหน่วยงานของรัฐ เพื่อกำหนดระดับสมรรถนะของบุคคลในการประกอบอาชีพช่างแกะสลักเพื่อเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลภายนอกที่มีต่ออาชีพ แนวทางการกำหนดกลยุทธ์สมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า แนวทางเชิงรุก คือจัดการแข่งขันการแกะสลักในระดับต่าง ๆ ช่างแกะสลัก

Received : April 23, 2024

Revised : July 2, 2024

Accepted : July 9, 2024

ต้องสร้างเอกลักษณ์ให้เป็นที่ยอมรับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาช่วยออกแบบลวดลายสร้างต้นแบบ นำประสบการณ์ของช่างแกะสลักให้กับช่างแกะสลักรุ่นใหม่ แนวทางเชิงแก้ไข สร้างค่านิยมในการแกะสลัก และเสนอต่อภาครัฐให้ช่างแกะสลักเป็นวิชาชีพอนุรักษ์ จัดอบรมการแกะสลัก ต้องมีความรู้ในด้านงานอื่น ๆ และรวบรวมองค์ความรู้เทคนิคการแกะสลัก เพื่อนำมาถ่ายทอดให้แก่ช่างแกะสลักรุ่นใหม่หรือบุคคลที่มีความสนใจ แนวทางเชิงป้องกัน จัดหาสถานประกอบการเพื่อรองรับการทำงาน of ช่างแกะสลัก ทำงานตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ร่วมผลักดันให้เกิดการสร้างมาตรฐานอาชีพช่างแกะสลัก พัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์เสริมที่ใช้ในงานแกะสลักและผลิตเองในเมืองไทย ให้ความรู้ช่องทางการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับลวดลายลิขสิทธิ์ เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ แนวทางเชิงรับ การกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพช่างแกะสลัก เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนเฉพาะทาง เพื่อสามารถพัฒนาสมรรถนะของช่างฝีมือ

คำสำคัญ: แนวทางการกำหนดกลยุทธ์ กลยุทธ์สมรรถนะ สมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลัก ช่างแกะสลัก

Abstract

The study aimed to study the strategy guidelines for enhancing the competency of carving artisans in Thailand. Qualitative research gathered data from documents and in-depth interviews with 18 experts. The research instruments were a guided-question interview, SWOT analysis, and the TOWS Matrix to formulate strategies for the competency enhancement of carving artisans in Thailand.

The findings revealed that the strengths were that carving artisans possess knowledge, expertise, and techniques in selecting, applying, and utilizing tools, equipment, and materials for carving. In addition, they can create product identities that are accepted and have high returns. In terms of weaknesses, the need for continuous self-training to refine skills and advance pattern development. Additionally, endurance in work and diversification of knowledge in other fields are necessary. For opportunities, governmental and private sector support, educational system improvements, technological advancements aiding learning, and quality enhancement of raw materials. The challenges are the absence of standardized professional criteria for carving artisans set by governmental bodies, which hindered competency assessment and altered external perceptions of the profession. The strategy guidelines for enhancing the competency of carving artisans in Thailand encompassed proactive measures such as competition management at various levels, establishing recognition, utilizing artificial intelligence (AI) for pattern design, and knowledge transfer from experienced artisans to new generations. Corrective actions involved promoting appreciation for carving, proposing carving as a conservation profession to the government, organizing carving training, and compiling technical knowledge to disseminate

to interested individuals. Preventive strategies included establishing supportive workplaces, addressing labor market demands, pushing for professional standards creation, and developing locally produced carving tools and equipment. Additionally, facilitating access to copyrighted pattern information aims to prevent copyright infringement. Lastly, reactive strategies involve aligning course content with professional standards, offering specialized training courses, and fostering the competency development of carving artisans.

Keywords : strategy guidelines, competency strategy, carving artisan competency, carving artisan

บทนำ

สมรรถนะเป็นความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นของบุคคลในการทำงาน สมรรถนะเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง มีความสำคัญสำหรับองค์กรในปัจจุบันเพื่อสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขัน Chaisri (2020) กล่าวว่า สมรรถนะมีประโยชน์ต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย การสรรหาและการคัดเลือก การประเมินผล การปฏิบัติงานของพนักงาน การให้รางวัลและค่าตอบแทน การวางแผนความก้าวหน้าทางอาชีพ และการประเมินผลสัมฤทธิ์ หากทุกคนในองค์กรสามารถปรับสมรรถนะของตนเองให้เข้ากับมาตรฐานที่องค์กรกำหนดในระยะยาวจะเกิดเป็นสมรรถนะเฉพาะขององค์กร และสามารถแข่งขันกับองค์กรอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรต่อไป

ช่างแกะสลัก งานแกะสลักผักและผลไม้ต้องอาศัยผู้ที่ชำนาญการและมีความเชี่ยวชาญในด้านทักษะต่าง ๆ เช่น การลอก การแกะ การแชะ การคว้าน และต้องทำงานแข่งกับเวลาเพื่อให้ผักผลไม้สดไม่เหี่ยวเฉาใช้ระยะเวลาในการทำงานสั้น เพื่อไม่ทำให้คุณค่า รสชาติของผักและผลไม้เหล่านั้นเสียไป (DCP, 2016) ปัจจุบันการแกะสลักผักและผลไม้ของไทยได้มีการพัฒนาอุปกรณ์ในการแกะสลัก การเลือกใช้วัสดุที่หลากหลาย รวมถึงการสร้างสรรค์ลวดลายใหม่ ๆ มีการนำงานแกะสลักผักและผลไม้มาใช้ประโยชน์ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การนำมาตกแต่งอาหาร ตกแต่งจานอาหาร และการนำมาจัดตกแต่งสถานที่ในวาระโอกาสต่าง ๆ การแกะสลักผักและผลไม้ นับเป็นงานวัฒนธรรมชิ้นหนึ่งที่ช่วยสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ และยังเป็นที่ยึดมั่นในระดับประเทศและนานาชาติ (Hongrattanavorakit, 2022) นอกจากนั้น Sawangsuk (2012) ได้กล่าวว่าคุณสมบัติของช่างแกะสลักผักและผลไม้ควรมีดังนี้คือ ทักษะในการออกแบบและแกะสลักผักและผลไม้ ความคิดค้นและสร้างสรรค์ผลงาน ติดตามข่าวความเคลื่อนไหว และการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ รสนิยม ความต้องการของผู้คน ความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในงานออกแบบ นอกจากนั้นงานวิจัยของ Panprom (2013) ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาการแกะสลักผักและผลไม้เพื่อประกอบการจัดเลี้ยงระดับชาติพบว่า งานแกะสลักผักและผลไม้ มีปัญหาเกือบทุกด้าน ทั้งวัตถุดิบ ช่างแกะ ช่างลาย รวมทั้งทักษะฝีมือและความนิยมของผู้บริโภค โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ส่งเสริมให้มีการปลูกผักผลไม้ที่มีคุณค่าทางโภชนาการและเป็นวัตถุดิบที่ดีในการแกะสลักผักและผลไม้เป็นอาหาร 2) ส่งเสริมสืบทอด

ช่างฝีมือแกะสลักผักและผลไม้ไทย ให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและมีประโยชน์ในเชิงธุรกิจบริการอาหาร เช่น โรงแรม ร้านอาหาร การท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ และ 3) ผู้ชำนาญการควรได้รับการสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างจริงจังและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานด้านงานดอกไม้สดงานใบตอง เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและเป็นการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักทั้งชาวไทยและต่างชาติมากยิ่งขึ้น

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว แนวทางการกำหนดกลยุทธ์สมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทยต้องเร่งศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก สมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทยที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ซึ่งการวิเคราะห์ SWOT Analysis ทำให้สามารถประเมินสถานการณ์สมรรถนะของช่างช่วยให้รู้ถึงจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน มองเห็นโอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ตลอดจนผลกระทบต่ออาชีพ และร่วมวิเคราะห์ TOWS Matrix เพื่อวางแผนทางการกำหนดกลยุทธ์เชิงรุก เชิงแก้ไข เชิงป้องกัน และเชิงรับ จากงานวิจัยของ Phakdeelikhit et al. (2015) ศึกษาการถ่ายทอดความรู้อาชีพช่างทองไทยอย่างยั่งยืน ดำเนินการวิเคราะห์แนวทางการถ่ายทอดความรู้อาชีพช่างทองไทย (SWOT) ตามสภาพความเป็นจริงที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และงานวิจัยของ Saneechai et al. (2021) ศึกษาปัญหาและแนวทางการกำหนดกลยุทธ์ของนักทัศนมาตรของประเทศไทย ดำเนินการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนและสถานการณ์ในสภาวะปัจจุบัน SWOT Analysis ของนักทัศนมาตรในประเทศไทย แนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ของนักทัศนมาตรของประเทศไทยโดยนำผลจากการวิเคราะห์ SWOT Analysis ที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ TOWS Matrix เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT Analysis ร่วมกับการวิเคราะห์ TOWS Matrix เพื่อศึกษาแนวทางการกำหนดกลยุทธ์สมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทยเพื่อนำเสนอผลการศึกษาต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาสมรรถนะช่างแกะสลักในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแนวทางการกำหนดกลยุทธ์สมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทย

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบฐานข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) สมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทย
2. นำกลยุทธ์สมรรถนะแกะสลักที่ได้ไปพัฒนาช่างฝีมือให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้นด้านความรู้ ความสามารถ และทัศนคติในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพช่างฝีมือแกะสลัก
3. เป็นแนวทางสำหรับสถาบันการศึกษาในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับกลยุทธ์ช่างฝีมือแกะสลักของตลาดแรงงาน

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการพัฒนาสมรรถนะ

McClelland (1973) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึงคุณลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคล ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะเป็นตัวผลักดันให้บุคคลสามารถสร้างผลการปฏิบัติงานที่ตนเองรับผิดชอบได้ สูงกว่าผู้อื่น หรือเหนือกว่าเกณฑ์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ Chaisri (2020) กล่าวว่า สมรรถนะ คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้ บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ในองค์กร โดยองค์ประกอบของสมรรถนะ มี 5 ส่วน คือ 1) ความรู้ คือความรู้เฉพาะในเรื่องที่ต้องรู้เป็นความรู้ที่เป็นสาระสำคัญ เช่น ความรอบรู้เกี่ยวกับ ผลิตภัณฑ์ ความรู้เกี่ยวกับสภาพทางธุรกิจ เศรษฐกิจ การแข่งขัน ความรู้เกี่ยวกับการบริหารการเงิน เป็นต้น 2) ทักษะ คือสิ่งที่ต้องการให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะทางคอมพิวเตอร์ ทักษะทางการถ่ายทอด ความรู้ ทักษะในการนำเสนอ เป็นต้น ทักษะที่เกิดได้นั้นมาจากพื้นฐานทางความรู้ และสามารถปฏิบัติ ได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง คือ เจตคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับ ภาพลักษณ์ของตน หรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตนเองเป็น เช่น ความมั่นใจในตนเอง เป็นต้น 4) บุคลิกลักษณะ ประจำตัวของบุคคล คือลักษณะการแสดงออกที่ถือได้ว่าเป็นแบบฉบับเฉพาะบุคคล ถือเป็นเรื่องที่อธิบายถึง บุคคลนั้น เช่น คนที่น่าเชื่อถือ และไว้วางใจได้ หรือมีลักษณะเป็นผู้นำ มีความมั่นคงทางอารมณ์ เป็นต้น 5) แรงจูงใจ เจตคติ เป็นแรงจูงใจหรือแรงขับภายในซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย หรือมุ่ง สู่ความสำเร็จ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับช่างฝีมือแกะสลัก

การแกะสลักผักและผลไม้เป็นการนำผักผลไม้ตัด ตกแต่ง กลายเป็นรูปทรงและประดิษฐ์ลวดลายต่าง ๆ ด้วยมีดหรืออาจใช้เครื่องมือคล้ายสิ่วช่วยเข้านอยู่กับวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้งาน เช่น การแกะสลัก ผักและผลไม้เพื่อความสะดวกในการรับประทานหรือการแกะสลักผักและผลไม้เพื่อการจัดตกแต่งสวยงาม (Hongrattanavorakit, 2022) งานแกะสลักจัดเป็นงานที่ต้องอาศัยความประณีต ละเอียด รอบคอบ มานะ อดทน ผู้ประดิษฐ์จำเป็นต้องมีสมาธิและต้องใจรัก อีกทั้งยังต้องสนใจในงานประเพณีด้วย จึงจะสามารถ ประดิษฐ์ผลงานได้อย่างมีคุณภาพ (Panprom, 2013)

คุณสมบัติของช่างแกะสลักผักและผลไม้

Sawangasuk (2012) ได้กล่าวถึงดังนี้ 1) ทักษะในการออกแบบและแกะสลักผักและผลไม้ ทักษะ คือ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน ทักษะเกิดจากการทุ่มเทฝึกฝน และสามารถพัฒนา ได้ตลอดเวลา และด้านงานออกแบบมีการศึกษาค้นคว้างานจากผู้ชำนาญทั้งอดีตและปัจจุบัน ยอมรับใน ผลงานและแนวคิดของผู้อื่นอย่างเป็นกลาง และนำความคิดเหล่านั้นไปพัฒนาต่อยอดและมีผลงานใหม่ ๆ ออกมาเสมอ กล่าวว่าช่างแกะสลักต้องมีการวางแผนในการออกแบบเป็นภาพร่างอย่างคร่าว ๆ ไว้ก่อน เพราะการออกแบบเป็นการวางแผนสร้างรูปแบบให้เกิดความสัมพันธ์ทั้งวัสดุ วิธีการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ ใช้สอย ความสวยงามของผลงานสำเร็จที่มีคุณค่า Suwannarak & Rattanapanone (2015) กล่าวว่า ช่างแกะสลักต้องมีการวางแผนในการออกแบบเป็นภาพร่างอย่างคร่าว ๆ ไว้ก่อน เพราะการออกแบบเป็น การวางแผนสร้างรูปแบบให้เกิดความสัมพันธ์ทั้งวัสดุ วิธีการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ใช้สอย ความสวยงามของ ผลงานสำเร็จที่มีคุณค่า

2) ความคิดค้นและสร้างสรรค์ผลงาน นอกจากความรู้ด้านทฤษฎีพื้นฐานและมีประสบการณ์แล้ว ปัจจัยสำคัญที่ต้องมีคือ “ความคิดสร้างสรรค์” มีความสามารถในการคิดค้นปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือสร้างงานใหม่ให้เกิดขึ้น ความคิดสร้างสรรค์สามารถเกิดขึ้นได้จากการศึกษาและการฝึกฝนตัวเองให้มีประสิทธิภาพ และมีความชำนาญในสาขานั้น ๆ

3) ติดตามข่าว ความเคลื่อนไหว และการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ รสนิยม ความต้องการของผู้คน ไม่มีวันคงที่ตลอดกาล การเปลี่ยนแปลงจึงเกิดขึ้นเสมอ ทั้งรูปแบบวัสดุ และวิธีการ การติดตามข่าวสาร ด้านลวดลาย วัสดุการตกแต่งเทคโนโลยีการเก็บรักษา เหนือการตัดสินใจ สิ่งเหล่านี้ได้พัฒนาไปตลอดเวลา ผู้ออกแบบจึงต้องสนใจศึกษา เพื่อให้การออกแบบมีความสัมพันธ์เป็นจริงกับทรัพยากรที่มีอยู่ การพัฒนา จึงเกิดจากการเรียนรู้ แลกเปลี่ยน และความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้นั้น นอกจากจะต้องปฏิบัติอยู่ตลอดเวลาแล้ว ประสบการณ์อย่างกว้างขวางก็เป็นสิ่งที่มีสำคัญอย่างยิ่งเช่นกัน

4) ความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในงานออกแบบเฉพาะด้านงานออกแบบ แต่ละอย่างจะมีแนวคิด รูปแบบเฉพาะ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ กระบวนการทำโครงสร้าง การใช้สีของวัสดุภัณฑ์ เป็นต้น งานออกแบบ และตกแต่งงานแกะสลักผักและผลไม้ นอกจากจะใช้หลักการและทฤษฎีการออกแบบ ผู้ออกแบบจะต้องมีความรู้ความสามารถอย่างน้อย 4 สาขา ดังต่อไปนี้ (1) ความรู้ทางด้านศิลปะ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ศิลปะความงาม เป็นผู้มีความคิดฝัน จินตนาการ และรสนิยมที่ดีในทางสุนทรีย์ เข้าใจถึงทฤษฎีการออกแบบ การจัดองค์ประกอบ (2) ความรู้เรื่องงานแกะสลักผักและผลไม้เป็นอย่างดีในด้านลวดลาย สีของวัสดุภัณฑ์ ความทนต่อสภาพอากาศ การเก็บรักษาดูแลผลงาน ความรู้เรื่องของวัสดุอื่น ๆ ที่นำมาตกแต่ง การใช้ใบไม้ ประเภทต่าง ๆ ที่นำมาตกแต่ง การใช้ดอกไม้ในงานวัฒนธรรมมาใช้ตกแต่ง (3) ความรู้พื้นฐานทางด้านช่าง เช่น งานโครงสร้างง่าย ๆ รู้เรื่องช่างไม้ การคำนวณ วัสดุ อุปกรณ์ บางครั้งอาจมีงานไฟฟ้าเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงต้องมีความสามารถเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมในการออกแบบแต่ละงาน (4) ความรู้ในการบริหารจัดการ มีหลักการ และวิธีการประมาณราคาที่ต้อง มีความสุขุมรอบคอบ มีลำดับขั้นตอนในการประเมินราคาอย่างเหมาะสม

สรุปจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า สมรรถนะช่างฝีมือแกะสลัก คือคุณลักษณะเชิงพฤติกรรม ที่เป็นผลมาจากความรู้ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้ช่างแกะสลักสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ในองค์กร การแกะสลักจัดเป็นงานที่ต้องอาศัยความประณีตละเอียด รอบคอบ มานะอดทน ผู้ประดิษฐ์จำเป็นต้องมีสมาธิและต้องมีใจรัก

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีระเบียบวิธีวิจัยและวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทย ซึ่งศึกษาข้อมูลผ่านเอกสาร งานวิจัย บทความวิชาการ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ขอบเขตด้านเนื้อหาสมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทย ประกอบด้วยเนื้อหา 8 ด้าน ได้แก่ การศึกษาเรียนรู้งานแกะสลักของช่างฝีมือแกะสลัก การประกอบอาชีพของช่างฝีมือแกะสลัก อุปกรณ์ที่ใช้

ของช่างฝีมือแกะสลัก วัตถุประสงค์ของช่างฝีมือแกะสลัก ลวดลายการแกะสลักของช่างฝีมือแกะสลัก เทคนิคการแกะสลักของช่างฝีมือแกะสลัก การดูแลรักษาผลงานแกะสลักของช่างฝีมือแกะสลัก และประโยชน์การนำงานแกะสลักไปใช้ของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง คัดเลือกผู้ให้ข้อมูล 18 คน การคัดเลือกใช้วิธีเจาะจงโดยพิจารณาดังนี้ ผู้ใช้งาน สถานประกอบการ เจ้าของธุรกิจซึ่งทำงานกับช่างแกะสลัก จำนวน 3 คน ครู อาจารย์สอนแกะสลัก ซึ่งทำการสอนวิชาการแกะสลักมาแล้วไม่น้อยกว่า 20 ปี จำนวน 3 คน กรรมการตัดสินการแข่งขันการแกะสลักระดับชาติ จำนวน 3 คน ปรมาจารย์ด้านการแกะสลัก ซึ่งมีการเขียนหนังสือ ตำราการแกะสลักเป็นของตนเอง จำนวน 3 คน ช่างแกะสลักมืออาชีพ ซึ่งมีรายได้จากการแกะสลักมาแล้วไม่น้อยกว่า 15 ปี จำนวน 3 คน และนักแข่งขันแกะสลักซึ่งผ่านการแข่งขันแกะสลักและได้รับรางวัลระดับชาติ จำนวน 3 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารทุติยภูมิ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยได้เตรียมเครื่องบันทึกเสียงสมุดจด ปากกา สำหรับการทำวิจัยภาคสนาม จำแนกข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปผลสรุปข้อมูลสำคัญในการถอดองค์ความรู้

2. การวิเคราะห์และสรุปข้อมูลเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ SWOT Analysis ทำการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weaknesses) จากปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลัก และการวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) การวิเคราะห์อุปสรรค (Threats) จากปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลัก แล้วทำการใช้การวิเคราะห์หาแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์โดยใช้ TOWS Matrix โดยนำจุดแข็ง จุดอ่อน มาจับคู่กับโอกาสและอุปสรรค เพื่อวิเคราะห์แนวทางการกำหนดกลยุทธ์สมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลัก

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการกำหนดกลยุทธ์สมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทย

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) สมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทยที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค จากกรณีศึกษา 8 ด้าน ได้แก่ การศึกษาเรียนรู้งานแกะสลักของช่างฝีมือแกะสลัก การประกอบอาชีพของช่างฝีมือแกะสลัก อุปกรณ์ที่ใช้ของช่างฝีมือแกะสลัก วัตถุประสงค์ของช่างฝีมือแกะสลัก ลวดลายการแกะสลักของช่างฝีมือแกะสลัก เทคนิคการแกะสลักของช่างฝีมือแกะสลัก การดูแลรักษาผลงานแกะสลักของช่างฝีมือแกะสลัก และประโยชน์การนำงานแกะสลักไปใช้ของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทย

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์การพัฒนาสมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักโดยใช้ TOWS Matrix การศึกษา
เรียนรู้งานแกะสลักของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทย

Internal	<p>จุดแข็ง (Strengths)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ช่างแกะสลักมีความมุ่งมั่นในการศึกษาเรียนรู้งานแกะสลัก - ช่างแกะสลักสามารถเรียนรู้งานแกะสลักจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ครอบครัว โรงเรียน เพื่อน และสื่ออินเทอร์เน็ต 	<p>จุดอ่อน (Weaknesses)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ช่างแกะสลักต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกฝนเพื่อให้เกิดทักษะและความชำนาญ - ช่างแกะสลักบางคนขาดความสนใจและศึกษาอย่างลึกซึ้ง - ช่างแกะสลักบางคนขาดเป้าหมายในการเรียนแกะสลักที่ชัดเจนทำให้ขาดแรงบันดาลใจในการฝึกฝน 	
External	<p>โอกาส (Opportunities)</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการจัดการเรียนการสอนแกะสลักในการศึกษาในระบบและการศึกษาอัยาศัย - มีแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีสนับสนุนการศึกษาเรียนรู้งานแกะสลัก 	<p>แนวทางเชิงรุก SO</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดการแข่งขันการแกะสลักในระดับต่าง ๆ เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และบุคคลทั่วไป 	<p>แนวทางเชิงแก้ไข WO</p> <ul style="list-style-type: none"> - สร้างค่านิยมในการแกะสลักให้กับเยาวชนและช่างรุ่นใหม่
	<p>อุปสรรค (Threats)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทักษะคติเชิงลบของบุคคลภายนอกมีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนแกะสลัก - วิชาแกะสลักไม่ได้ถูกจัดอยู่ในรายวิชาพื้นฐาน 	<p>แนวทางเชิงป้องกัน ST</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดหาสถานประกอบเพื่อรองรับการทำงานของช่างแกะสลักเมื่อจบหลักสูตรตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน 	<p>แนวทางเชิงรับ WT</p> <ul style="list-style-type: none"> - เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนเฉพาะทาง เช่น การแกะสลักเพื่อการตกแต่งเพื่องานอาหาร

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การพัฒนาสมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักโดยใช้ TOWS Matrix การประกอบอาชีพช่างแกะสลักในประเทศไทย

Internal	<p>จุดแข็ง (Strengths)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ช่างแกะสลักสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริมได้ - ช่างแกะสลักได้รับค่าตอบแทนสูง - ช่างแกะสลักสร้างการยอมรับได้จากผลงานที่มีเอกลักษณ์ 	<p>จุดอ่อน (Weaknesses)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ช่างแกะสลักขาดความรู้ในด้านงานอื่น ๆ เช่น อาหาร การประกอบธุรกิจ ภาษาต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน - ช่างแกะสลักขาดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เพื่อให้ผลงานแกะสลัก มีความแปลกใหม่และตอบสนองความพึงพอใจของผู้บริโภค
External		

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การพัฒนาสมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักโดยใช้ TOWS Matrix การประกอบอาชีพช่างแกะสลักในประเทศไทย (ต่อ)

Internal External		
โอกาส (Opportunities)	แนวทางเชิงรุก SO	แนวทางเชิงแก้ไข WO
<ul style="list-style-type: none"> - รัฐบาลสนับสนุนการสืบทอดงานแกะสลัก เนื่องจากมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนกระแสวัฒนธรรมหรือ Soft Power - ช่างแกะสลักเลือกประกอบอาชีพได้หลากหลายมากขึ้น เช่น รับราชการ พนักงานของรัฐ พนักงานบริษัทเอกชน ธุรกิจส่วนตัว อาชีพอิสระ 	<ul style="list-style-type: none"> - ช่างแกะสลักต้องสร้างเอกลักษณ์ให้เป็นที่ยอมรับและร่วมกันผลักดันให้งานแกะสลักเป็นอาชีพที่ควรอนุรักษ์ผ่านกระทรวงวัฒนธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - เสนอต่อภาครัฐให้ช่างแกะสลักเป็นวิชาชีพ และต้องศึกษารายวิชาอื่น ๆ ดังนี้ การประกอบอาหาร การประกอบธุรกิจ ภาษาต่างประเทศ ความคิดสร้างสรรค์
อุปสรรค (Threats)	แนวทางเชิงป้องกัน ST	แนวทางเชิงรับ WT
<ul style="list-style-type: none"> - ยังไม่มีการกำหนดมาตรฐานอาชีพช่างแกะสลักจากหน่วยงานงานของรัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> - ช่างแกะสลักร่วมผลักดันให้เกิดการสร้างมาตรฐานอาชีพเพื่อกำหนดสมรรถนะของช่างแกะสลักให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพอย่างมีคุณภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> - การกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพช่างแกะสลัก เช่น ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) คุณสมบัติที่พึงประสงค์ (Attitude) ผลผลิต (Productivity) นวัตกรรม (Innovation) การประยุกต์ (Application) ความรับผิดชอบ (Responsibility)

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การพัฒนาสมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักโดยใช้ TOWS Matrix อุปกรณ์ที่ใช้ของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทย

Internal External	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
	<ul style="list-style-type: none"> - มีอุปกรณ์การแกะสลักให้ช่างแกะสลักได้เลือกใช้ - ช่างแกะสลักมีความสามารถในการดูแลบำรุงรักษาอุปกรณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดขาดความรู้ในการใช้งานเครื่องมือเฉพาะทางใหม่ ๆ
โอกาส (Opportunities)	แนวทางเชิงรุก SO	แนวทางเชิงแก้ไข WO
<ul style="list-style-type: none"> - มีการพัฒนาเครื่องมือที่ช่วยสร้างลวดลาย เพิ่มความเร็วในการปฏิบัติงาน และมีความประณีตสวยงาม 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดการแข่งขันแกะสลักโดยกำหนดเครื่องมือที่ใช้เพื่อให้เห็นศักยภาพการใช้ การสร้างสรรค์ การนำอุปกรณ์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการแกะสลัก 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดอบรมการใช้อุปกรณ์ช่วยในการแกะสลักเพื่อเพิ่มศักยภาพ ความรวดเร็วและเพิ่มเทคนิคการแกะที่หลากหลายแก่ช่างแกะสลัก

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การพัฒนาสมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักโดยใช้ TOWS Matrix อุปกรณ์ที่ใช้
ของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทย (ต่อ)

Internal External		
อุปสรรค (Threats) - เครื่องมือที่ช่วยสนับสนุน การแกะสลักต้องนำเข้าจาก ต่างประเทศ และมีราคาสูง	แนวทางเชิงป้องกัน ST - พัฒนาเครื่องมือและผลิตเอง ในเมืองไทย เพื่อลดการนำเข้า อุปกรณ์แกะสลักจากต่างประเทศ	แนวทางเชิงรับ WT - พัฒนาเครื่องมือที่สามารถใช้งาน ได้หลากหลาย มีคุณภาพ ราคาถูก เพื่อลดการนำเข้าอุปกรณ์แกะสลัก จากต่างประเทศ

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การพัฒนาสมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักโดยใช้ TOWS Matrix วัตถุดิบของ
ช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทย

Internal External	จุดแข็ง (Strengths) - ช่างแกะสลักมีความสามารถ เลือกประยุกต์ใช้วัตถุดิบในการ ปฏิบัติงาน - ช่างแกะสลักมีความสามารถในการ ดูแลวัตถุดิบในการปฏิบัติงาน	จุดอ่อน (Weaknesses) - ช่างขาดความรู้เรื่องการ เปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยา ของพืช ซึ่งผลต่อการเสื่อมสภาพ ของวัตถุดิบและอายุการเก็บรักษา
โอกาส (Opportunities) - ช่างแกะสลักสามารถจัดหาวัตถุดิบ ในการแกะสลักได้หลากหลาย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ - การพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตร ช่วยให้วัตถุดิบมีคุณภาพและ สามารถเก็บรักษาได้นานขึ้น	แนวทางเชิงรุก SO - ส่งเสริมช่างแกะสลักโดยใช้ผัก ผลไม้ของไทยและนำสายพันธุ์ ใหม่ ๆ ของไทย มาใช้ในการ แกะสลัก เพื่อให้ได้ผลงานที่ แปลกใหม่	แนวทางเชิงแก้ไข WO - การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเก็บ รักษา ยืดอายุผลงานแกะสลัก
อุปสรรค (Threats) - ราคาของวัตถุดิบมีการปรับตัวขึ้นลง ตามฤดูกาลทำให้ส่งผลต่อต้นทุน - สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงส่งผล ต่อปริมาณและคุณภาพของวัตถุดิบ - คุณสมบัติของผักผลไม้ส่งผลต่อ คุณภาพของผลงาน	แนวทางเชิงป้องกัน ST - เลือกใช้วัตถุดิบตามวัตถุประสงค์ การใช้งานหรือตามฤดูกาล	แนวทางเชิงรับ WT - ให้ความรู้การเลือกใช้วัตถุดิบ ในการแกะสลักและการดูแลรักษา ผักผลไม้แกะสลัก

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การพัฒนาสมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักโดยใช้ TOWS Matrix ลวดลายของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทย

Internal External	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
	<ul style="list-style-type: none"> - ช่างสามารถแกะสลักลวดลายพื้นฐาน ออกแบบ สร้างสรรค์ ลวดลายแกะสลักด้วยตนเอง - ช่างแกะสลักสามารถเลียนแบบสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติได้เสมือนจริง 	<ul style="list-style-type: none"> - ช่างแกะสลักต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกฝนตนเอง เพื่อให้เกิดความชำนาญและในการพัฒนาลวดลายขั้นสูง - ช่างแกะสลักต้องมีความอดทนในการทำงานแกะสลักลวดลายที่มีความซับซ้อนและประณีต
โอกาส (Opportunities)	แนวทางเชิงรุก SO	แนวทางเชิงแก้ไข WO
<ul style="list-style-type: none"> - มีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์มาช่วยในการออกแบบลวดลายใหม่ ๆ ตามสมัยนิยม - การจัดประกวดแข่งขัน ทำให้เกิดการพัฒนาลวดลายให้มีความแปลกใหม่ 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาช่วยออกแบบลวดลาย สร้างต้นแบบในการทำงานแกะสลัก 	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมการจัดประกวดตามช่วงชั้น ตั้งแต่ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และช่างแกะสลักมืออาชีพ เพื่อให้ช่างแกะสลักได้แสดงศักยภาพในการออกแบบลวดลายที่แปลกใหม่สวยงาม
อุปสรรค (Threats)	แนวทางเชิงป้องกัน ST	แนวทางเชิงรับ WT
<ul style="list-style-type: none"> - ความคิดเห็นของบุคคลภายนอก เช่น กรรมการตัดสิน ครู อาจารย์ มีผลต่อการตัดสินใจคุณค่าการสร้างสรรคลวดลายแกะสลัก - มีข้อจำกัดในการออกแบบลวดลายที่มีลิขสิทธิ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความรู้ช่องทางการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับลวดลายลิขสิทธิ์ เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างเจตคติที่ดีและให้เห็นถึงประโยชน์ของการพัฒนาลวดลายในงานแกะสลัก

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์การพัฒนาสมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักโดยใช้ TOWS Matrix เทคนิคการแกะสลักของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทย

Internal External	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
	<ul style="list-style-type: none"> - ช่างแกะสลักมีเทคนิคและความเชี่ยวชาญในการใช้เครื่องมือ เช่น การจับมีด การแกะสลัก 	<ul style="list-style-type: none"> - ช่างแกะสลักขาดการศึกษาเทคนิคใหม่ ๆ จากการเรียน - ช่างแกะสลักขาดการฝึกฝนเพื่อสร้างความเชี่ยวชาญ ฝึกฝนเทคนิคแต่ละแบบให้มีความหลากหลาย
โอกาส (Opportunities)	แนวทางเชิงรุก SO	แนวทางเชิงแก้ไข WO
<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาเทคนิคการแกะสลักใหม่ ๆ จากการชมนิทรรศการ การประกวดแข่งขันแกะสลักระดับนานาชาติ สื่อออนไลน์ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับตัวเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ การแกะสลักของไทยที่มีเอกลักษณ์ด้านเทคนิคเฉพาะให้กับช่างแกะสลักรุ่นใหม่ 	<ul style="list-style-type: none"> - รวบรวมองค์ความรู้ เทคนิคการแกะสลักจากช่างมืออาชีพ เพื่อนำมาถ่ายทอดให้แก่ช่างแกะสลักรุ่นใหม่ หรือบุคคลที่มีความสนใจ

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์การพัฒนาสมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักโดยใช้ TOWS Matrix เทคนิคการแกะสลักของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทย (ต่อ)

Internal		
External		
<p>อุปสรรค (Threats)</p> <ul style="list-style-type: none"> - บุคคลภายนอก เช่น กรรมการ ตัดสิน ครู อาจารย์ ขาดการยอมรับ การใช้เทคนิคการแกะสลัก บางประการ เช่น การใช้กาว การใช้อุปกรณ์เสริมที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์งานแกะสลัก 	<p>แนวทางเชิงป้องกัน ST</p> <ul style="list-style-type: none"> - สร้างสื่อวีดิทัศน์การแกะสลัก เพื่อช่วยในการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคนิคของช่างแกะสลัก 	<p>แนวทางเชิงรับ WT</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดเทคนิคที่สามารถใช้ได้ในการประกวดแข่งขัน อุปกรณ์ที่ใช้เป็นต้น เพื่อสร้างการยอมรับ

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์การพัฒนาสมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักโดยใช้ TOWS Matrix การดูแลรักษาผลงานแกะสลักของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทย

Internal	<p>จุดแข็ง (Strengths)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประสบการณ์การทำงานและการศึกษาค้นคว้าของช่างแกะสลัก ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลรักษาผลงานแกะสลัก 	<p>จุดอ่อน (Weaknesses)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การใช้สารเคมีในการดูแลรักษา ผลงานผิดประเภท อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพหรือผู้ที่แพ้สารเคมีได้
External		
<p>โอกาส (Opportunities)</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการวิจัยใช้สารเคมีจากธรรมชาติ แทนการใช้สารเคมีทั่วไป 	<p>แนวทางเชิงรุก SO</p> <ul style="list-style-type: none"> - นำประสบการณ์ของช่างแกะสลัก และผลการวิจัยมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลรักษาผลงานแกะสลัก 	<p>แนวทางเชิงแก้ไข WO</p> <ul style="list-style-type: none"> - เผยแพร่และให้ความรู้สารเคมีจากธรรมชาติที่ดูแลรักษาผลงานแกะสลัก เพื่อลดการใช้สารเคมีที่เป็นอันตราย
<p>อุปสรรค (Threats)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริโภคมีความกังวลเกี่ยวกับสารเคมีที่ใช้ในกระบวนการเก็บรักษาผลงานแกะสลัก ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมในการบริโภคผักผลไม้แกะสลัก 	<p>แนวทางเชิงป้องกัน ST</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบุสารเคมีที่ใช้ในการเก็บรักษา งานแกะสลักให้ผู้บริโภคทราบ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในความปลอดภัย 	<p>แนวทางเชิงรับ WT</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดสารเคมีที่สามารถใช้ในงานแกะสลัก

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์การพัฒนาสมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักโดยใช้ TOWS Matrix ประโยชน์
 การดำเนินงานแกะสลักไปใช้ของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทย

Internal	จุดแข็ง (Strengths) - งานอาหารและการจัดตกแต่ง ร่วมกับดอกไม้แกะสลักใช้ใน โอกาสพิเศษต่าง ๆ - ใช้การอนุรักษ์และเผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านผลงาน การแกะสลัก	จุดอ่อน (Weaknesses) - ขาดขาดความรู้ในเรื่องวิธีแกะสลัก ที่ช่วยสงวนคุณค่าทางโภชนาการ ทำให้ผักผลไม้สูญเสียคุณค่าทาง อาหาร - ข่างแกะสลักบางคนยังขาดความรู้ ในการประยุกต์ใช้ศิลปะเพื่อ จัดตกแต่งทำให้ผลงานขาด ความน่าสนใจ	
External	โอกาส (Opportunities) - สถานประกอบการธุรกิจอาหาร มีการเลือกใช้ผลงานแกะสลัก เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า - งานแกะสลักได้รับความสนใจ จากชาวต่างชาติ	แนวทางเชิงรุก SO - ส่งเสริม สร้างค่านิยมให้ ผู้ประกอบการดำเนินงานแกะสลัก ไปใช้ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับ ผลิตภัณฑ์	แนวทางเชิงแก้ไข WO - ให้ความรู้เรื่องการแกะสลัก เพื่องานอาหาร การใช้ประโยชน์ จากงานแกะสลัก การประยุกต์ ใช้ศิลปะเพื่อจัดตกแต่ง
External	อุปสรรค (Threats) - งานแกะสลักมีต้นทุนในด้าน วัสดุดิบ เวลา และแรงงาน	แนวทางเชิงป้องกัน ST - นำอุปกรณ์เสริมมาใช้แกะสลัก เพื่อเพิ่มความเร็วขึ้น	แนวทางเชิงรับ WT - ให้ความรู้กับช่างแกะสลักเรื่อง การเลือก การดูแลรักษาผักผลไม้ ลวดลายแกะสลัก เพื่อการนำไปใช้ ในงานอาหารและการจัดตกแต่ง เพื่อความคุ้มค่า

2. แนวทางการกำหนดกลยุทธ์สมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทยดังนี้

แนวทางเชิงรุก

(1) จัดการแข่งขันการแกะสลักในระดับต่าง ๆ เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และ บุคคลทั่วไปโดยกำหนดเครื่องมือที่ใช้เพื่อให้เห็นศักยภาพการใช้ การสร้างสรรค์ การนำอุปกรณ์มาใช้ให้เกิด ประโยชน์ในการแกะสลัก ส่งเสริมช่างแกะสลักใช้ผักผลไม้ของไทยและนำผักผลไม้สายพันธุ์ใหม่ ๆ ของไทย มาใช้ในการแกะสลัก เพื่อให้ได้ผลงานที่แปลกใหม่

(2) ข่างแกะสลักต้องสร้างเอกลักษณ์ให้เป็นที่ยอมรับโดยใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาช่วย ออกแบบลวดลาย สร้างต้นแบบในการทำงานแกะสลัก

(3) นำประสบการณ์ของช่างแกะสลักด้านเทคนิคเฉพาะให้กับช่างแกะสลักรุ่นใหม่และนำผล การวิจัยมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลรักษาผลงานแกะสลัก

(4) ส่งเสริม สร้างค่านิยมให้ผู้ประกอบการดำเนินงานแกะสลักไปใช้เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์

(5) ร่วมกันผลักดันให้งานแกะสลักเป็นอาชีพที่ควรอนุรักษ์ผ่านกระทรวงวัฒนธรรม

แนวทางเชิงแก้ไข

(1) สร้างค่านิยมในการแกะสลักให้กับเยาวชนช่างแกะสลักรุ่นใหม่ และเสนอต่อภาครัฐให้ช่างแกะสลักเป็นวิชาชีพอนุรักษ์

(2) จัดอบรมการใช้อุปกรณ์ เทคนิคการแกะสลักที่หลากหลาย การแกะสลักเพื่องานอาหาร และการเก็บรักษาอายุผลงานแกะสลัก การใช้ประโยชน์จากงานแกะสลัก การประยุกต์ใช้ศิลปะเพื่อจัดตกแต่ง การประกอบอาหาร การประกอบธุรกิจ ภาษาต่างประเทศแก่ช่างแกะสลัก

(3) ส่งเสริมการจัดประกวดตามช่วงชั้นตั้งแต่ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และช่างแกะสลักมืออาชีพ เพื่อให้ช่างแกะสลักได้แสดงศักยภาพในการออกแบบลวดลายแกะสลักที่แปลกใหม่สวยงาม

(4) รวบรวมองค์ความรู้เทคนิคการแกะสลัก สารเคมีจากธรรมชาติที่ดูแลรักษาผลงานแกะสลัก เพื่อลดการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายจากช่างมืออาชีพ เพื่อนำมาถ่ายทอดให้แก่ช่างแกะสลักรุ่นใหม่หรือบุคคลที่มีความสนใจ

แนวทางเชิงป้องกัน

(1) จัดหาสถานประกอบการเพื่อรองรับการทำงานของช่างแกะสลักเมื่อจบหลักสูตรตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน

(2) ช่างแกะสลักร่วมผลักดันให้เกิดการสร้างมาตรฐานอาชีพเพื่อกำหนดสมรรถนะของช่างแกะสลักให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพอย่างมีคุณภาพ

(3) นำอุปกรณ์เสริมมาใช้แกะสลักเพื่อเพิ่มความรวดเร็ว และพัฒนาเครื่องมือผลิตเองในเมืองไทย เพื่อลดการนำเข้าอุปกรณ์แกะสลักจากต่างประเทศ

(4) ให้ความรู้เลือกใช้วัสดุดีบในการแกะสลัก ช่องทางการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับลวดลายลิขสิทธิ์ เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ หรือสร้างสื่อวีดิทัศน์การแกะสลักเพื่อช่วยในการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคนิคของช่างแกะสลัก

(5) ระบุสารเคมีที่ใช้ในการเก็บรักษางานแกะสลักให้ผู้บริโภคทราบ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในความปลอดภัย

แนวเชิงรับ

(1) การกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพช่างแกะสลัก

(2) เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนเฉพาะทาง เช่น การแกะสลักเพื่อการตกแต่ง เพื่องานอาหาร

(3) ให้ความรู้กับช่างแกะสลักเรื่องการเลือกใช้วัสดุดีบ การดูแลรักษาผักและผลไม้ ลวดลายแกะสลักเพื่อการนำไปใช้ในงานอาหารและการจัดตกแต่ง สารเคมีที่สามารถใช้ในงานแกะสลัก และการพัฒนาลวดลายแกะสลักงานแกะสลัก

(4) พัฒนาเครื่องมือที่สามารถใช้งานได้หลากหลาย มีคุณภาพราคาถูกเพื่อลดการนำเข้าอุปกรณ์แกะสลักจากต่างประเทศ

(5) กำหนดเทคนิคที่สามารถใช้ได้ในการประกวดแข่งขัน อุปกรณ์ที่ใช้ เพื่อสร้างการยอมรับ

อภิปรายผล

การศึกษาแนวทางการกำหนดกลยุทธ์สมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทย ผลการศึกษาสามารถอภิปรายได้ว่า ด้านจุดแข็ง ช่างแกะสลักมีความรู้ในการเลือกการประยุกต์ใช้ ความเชี่ยวชาญในการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ วัสดุดิบ และมีเทคนิคการแกะสลักการสร้างสรรค์ลวดลายเพื่อการรับประทานและการตกแต่งในโอกาสต่าง ๆ การสร้างผลงานที่มีอัตลักษณ์เป็นที่ยอมรับได้รับค่าตอบแทนสูง จุดอ่อนต้องใช้เวลาในการฝึกฝนตนเองเพื่อให้เกิดความชำนาญ และในการพัฒนาลวดลายขั้นสูงต้องมีความอดทนในการทำงาน นอกจากนั้นต้องมีความรู้ในด้านงานอื่น ๆ เช่น การทำอาหาร การประกอบธุรกิจ ภาษาต่างประเทศ ศิลปะจัดตกแต่งและยังไม่มีข้อกำหนดมาตรฐานอาชีพ โอกาส มีการจัดการเรียนการสอนในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้งานแกะสลัก รัฐบาลสนับสนุนงานแกะสลัก ช่างแกะสลักเลือกประกอบอาชีพได้หลากหลาย การพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรช่วยให้วัสดุดิบมีคุณภาพ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยในการออกแบบลวดลาย อุปสรรค เครื่องมือช่วยแกะสลักนำเข้าจากต่างประเทศและมีราคาสูง ราคาของวัสดุมีการปรับเปลี่ยนขึ้นลงตามฤดูกาล สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงมีผลต่อปริมาณและคุณภาพของวัสดุดิบ งานแกะสลักมีต้นทุนด้านวัสดุดิบ เวลาและแรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phakdeekhith et al. (2015) ศึกษาการถ่ายทอดความรู้อาชีพช่างทองไทยอย่างยั่งยืนพบว่า มีการถ่ายทอดความรู้ผ่านมุมมองด้านการศึกษา เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์การเป็นผู้สืบทอดภูมิปัญญาอาชีพช่างทองไทยการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ภาวะการมีงานทำและการประกอบอาชีพ มุมมองด้านสังคมและวัฒนธรรมถ่ายทอดความรู้ผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนาพระราชมิ่ง แหล่งเรียนรู้และสถาบันการศึกษา มุมมองด้านเศรษฐกิจถ่ายทอดความรู้ผ่านแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนาศักยภาพกลุ่มอาชีพช่างทองและกลุ่มอาชีพเกี่ยวเนื่อง สอดคล้องกับบทความวิชาการของ Samrattana (2016) การศึกษาเชิงสังเคราะห์เกี่ยวกับสมรรถนะสากล กล่าวว่าการนำสมรรถนะมาใช้โดยเฉพาะในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การจัดการศึกษา การเตรียมคน และการบริหารจัดการคน เมื่อโลกเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ที่เป็นยุคสังคมฐานความรู้ และด้วยพลังขับเคลื่อนของเทคโนโลยีสารสนเทศหรือดิจิทัลที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การข้ามพรมแดนจึงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้เกิดความต้องการเกี่ยวกับสมรรถนะสากล เพื่อให้มนุษย์ที่มีสมรรถนะสามารถให้ทำงานได้ในหลายสถานการณ์หลายวัฒนธรรมและหลายประเทศสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kanoknuwat et al. (2020) ศึกษากระบวนการถ่ายทอดความรู้และทักษะช่างแกะสลักไม้เพื่อสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น กระบวนการถ่ายทอดความรู้และทักษะช่างแกะสลักไม้ 6 ขั้นตอนดังนี้ (1) ศึกษาข้อมูลช่าง (2) การเลือกไม้ที่นำมาแกะสลัก (3) อุปกรณ์ที่ใช้แกะสลักไม้ (4) ทักษะการเตรียมไม้ที่จะนำมาขึ้นรูป (5) ทักษะการวาดรูป (6) ทักษะขั้นตอนการแกะสลักไม้ นอกจากนั้นความรู้และทักษะการแกะสลักไม้พบว่า การแกะสลักไม้ ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจะได้รับสมรรถนะของช่างแกะสลักไม้ที่ประกอบไปด้วยความรู้ ทักษะช่างแกะสลักไม้และเจตคติ ทำให้เกิดช่างแกะสลักไม้ที่มีความรู้และทักษะ ในการวิจัยนี้จึงได้เสนอแนวทางแนวทางเชิงรุกคือ จัดการแข่งขันการแกะสลักในระดับต่าง ๆ ช่างแกะสลักต้องสร้างเอกลักษณ์ให้เป็นที่ยอมรับ การใช้ปัญญาประดิษฐ์มาช่วยออกแบบลวดลายสร้างต้นแบบ นำประสบการณ์ของช่างแกะสลักให้กับช่างแกะสลักรุ่นใหม่ แนวทางเชิงแก้ไข สร้างค่านิยมในการแกะสลัก และเสนอต่อภาครัฐให้ช่างแกะสลักเป็นวิชาชีพอนุรักษ์ จัดอบรมการแกะสลัก การประกอบอาหาร การประกอบธุรกิจ ภาษาต่างประเทศแก่ช่างแกะสลัก และรวบรวมองค์ความรู้เทคนิคการแกะสลัก เพื่อนำมาถ่ายทอดให้แก่

ช่างแกะสลักรุ่นใหม่หรือบุคคลที่มีความสนใจ แนวทางเชิงป้องกัน จัดหาสถานประกอบการเพื่อรองรับการทำงานช่างแกะสลัก ทำงานตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ร่วมผลักดันให้เกิดการสร้างมาตรฐานอาชีพช่างแกะสลัก พัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์เสริมที่ใช้ในงานแกะสลักและผลิตเองในเมืองไทย ให้ความรู้ช่องทางการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับลวดลายลึขสิทธิ์ เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ แนวเชิงรับการกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพช่างแกะสลัก เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนเฉพาะทาง เพื่อสามารถพัฒนาสมรรถนะของช่างฝีมือ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. อาชีพช่างแกะสลักสามารถประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริมได้ ดังนั้นภาครัฐหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมผลักดันให้เกิดการสร้างมาตรฐานอาชีพช่างแกะสลัก
2. จัดอบรมโดยการกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพช่างแกะสลักเพื่อพัฒนาสมรรถนะของช่างฝีมือ
3. รวบรวมองค์ความรู้การแกะสลัก เพื่อนำมาถ่ายทอดให้แก่ช่างแกะสลักรุ่นใหม่หรือบุคคลที่มีความสนใจ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการศึกษาแนวทางในการดำรง สืบสาน และอนุรักษ์อาชีพแกะสลักเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายสำคัญของหน่วยงานภาครัฐ
2. ควรมีการศึกษาสมรรถนะของช่างฝีมือแขนงอื่นของไทยที่มีอย่างหลากหลาย เช่น ช่างทำบายศรี ช่างร้อยมาลัย ช่างจัดดอกไม้ ช่างปัก เป็นต้น เพื่อเป็นการรวบรวมความรู้ในด้านต่าง ๆ และนำมาเป็นแนวทางการกำหนดกลยุทธ์สมรรถนะของช่างฝีมือต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของดุขภูมินิพนธ์เรื่องรูปแบบการจัดการองค์ความรู้สมรรถนะของช่างฝีมือแกะสลักในประเทศไทย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลหลักที่ให้สัมภาษณ์เชิงลึกทำให้การศึกษาในครั้งนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่สนับสนุนทุนการศึกษา

References

- Chaisri, A. (2020). Human Resource Management Based on Competency. *Academic MCU Buriram Journal*, 5(2), 234–248.
- Department of Cultural Promotion (DCP). (2016). **Ngan Chang Fimue Dangdoem: Moradok Phumpanya Thang Watthanatham Khong Chat**. Bangkok.
- Hongrattanavorakit, S. (2022). Contemporary Art of Fruit and Vegetable Carving. *Journal of Cultural Approach*, 23(44), 58–69.
- Kanoknuwat, R., Ramwarungkura, A. & Rakkusol, N. (2020). The Knowledge and Skill Transferring Process of Wood Carver for Local Wisdom Transmission. *Dusit Thani College Journal*, 15(1), 401–416.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for Competence Rather than for Intelligence. *American Psychologist*, 28, 1–14.
- Panprom, S. (2013). **Fruits and Vegetable Carving: the Development of Carving Patterns for Food Decoration**. Mahasarakham University.
- Phakdeelikhit, L., Chunsakorn, P., Wattana, J. & Tharawanich, W. (2015). Sustainable Thai Goldsmith Knowledge Transfer. *Princess of Naradhiwas University Journal*, 7(1), 115–126.
- Saneechai, A., Panthongand, K. & Thepsatitporn, S. (2021). The Study of Problems and Strategy Guidelines for Optometrists of Thailand. *The Journal of MCU Peace Studies*, 9(5), 1981–1994.
- Sarnrattana, U. (2016). Synthesis Study for Global Competency. *Journal of Education Khon Kaen University*, 39(3), 1–13.
- Sawangasuk, P. (2012). **Fruit and Vegetable Carving**. Ramkhamhaeng University Press.
- Suwannarak, J. & Rattanapanone, N. (2015). **Fruit and Vegetable Carving Technology**. Odeon Store.